

DOI: 10.52363/2414-5866-2026-1-11

УДК 35.072.2:332.1:352.07

Терещенко Тетяна, кандидат економічних наук, доцент, декан факультету управління та економіки, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, м. Хмельницький
ORCID: 0000-0001-5748-2854

Tereshchenko Tetiana, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Dean of the Faculty of Management and Economics, Associate Professor of the Department of Public Management and Administration, Leonid Yuzkov University of Management and Law, Khmelnytskyi

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF STATE POLICY OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES

У статті досліджуються питання, що стосуються визначення теоретико-методологічних засад державної політики економічного розвитку територіальних громад. Методологія дослідження базується на системному та комплексному теоретико-методологічних підходах, аналізі нормативно-правових актів, а також узагальненні сучасних наукових підходів щодо державної політики економічного розвитку територіальних громад. Доведено, що визначення наукової категорії «територіальна громада» не є вичерпним і потребує уточнення і поглиблення змісту з урахуванням необхідності забезпечення спільних інтересів громади шляхом забезпечення стійкого її розвитку. Охарактеризовано наукові погляди та методологічні підходи до визначення сутності та змісту економічного розвитку територіальних громад. Зазначено про відсутність єдиного методологічного підходу до трактування наукової категорії «економічний розвиток територіальних громад», що обумовлює фрагментарність досліджень і домінування галузево-економічного або регіоналістського підходів без належного врахування державно-управлінської складової. Розглянуто різні наукові погляди та методологічні підходи до визначення сутності державної політики економічного розвитку територіальних громад і зроблено

висновок про відсутність єдиного розуміння змісту цього поняття у законодавстві та науковій літературі, яке узагальнено розглядається як комплекс взаємопов'язаних управлінських рішень, заходів і механізмів, що реалізують стратегічні цілі держави на місцевому рівні. Запропоновано авторське визначення державної політики економічного розвитку територіальних громад, яке формує нову аналітичну рамку дослідження економічного розвитку територіальних громад у системі державного управління і створює теоретичне підґрунтя для подальшого обґрунтування механізмів державної політики підтримки розвитку громад, удосконалення інструментів стратегічного планування, фінансового забезпечення та інституційного зміцнення базового рівня місцевого самоврядування.

Ключові слова: *державне управління, державна політика, територіальні громади, економічний розвиток, економічний розвиток територіальних громад, державна політика економічного розвитку територіальних громад.*

The article examines issues related to the definition of theoretical and methodological foundations of the state policy of economic development of territorial communities. The research methodology is based on systematic and complex theoretical and methodological approaches, analysis of regulatory legal acts, as well as generalization of modern scientific approaches to the state policy of economic development of territorial communities. It is proved that the definition of the scientific category "territorial community" is not exhaustive and requires clarification and deepening of the content, taking into account the need to ensure the common interests of the community by ensuring its sustainable development. Scientific views and methodological approaches to determining the essence and content of the economic development of territorial communities are characterized. It is noted that there is no single methodological approach to interpreting the scientific category "economic development of territorial communities", which causes the fragmentation of research and the dominance of sectoral-economic or regionalist approaches without due consideration of the state-administrative component. Various scientific views and methodological approaches to determining the essence of the state policy of economic development of territorial communities are considered and a conclusion is made about the lack of a single understanding of the content of this concept in the legislation and scientific literature, which is generally considered as a complex of interrelated management decisions, measures and mechanisms that implement the strategic goals of the state at the local level. The author's definition of the

state policy of economic development of territorial communities is proposed, which forms a new analytical framework for studying the economic development of territorial communities in the system of public administration and creates a theoretical basis for further substantiation of the mechanisms of state policy to support community development, improvement of strategic planning tools, financial support and institutional strengthening of the basic level of local self-government.

Keywords: *public administration, public policy, territorial communities, economic development, economic development of territorial communities, public policy of economic development of territorial communities.*

Постановка проблеми. Сучасний розвиток держави як інституції, розвиток сучасної системи публічного управління та адміністрування вимагають впровадження нових цінностей і принципів формування та реалізації державної політики. Саме тому на державному рівні вкрай важливо забезпечити необхідний рівень фінансово-економічної стабільності, а питання подальшого теоретико-методологічного обґрунтування особливостей формування та реалізації державної політики економічного розвитку територіальних громад набувають особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань особливостей державної політики економічного розвитку територіальних громад в сучасних умовах присвятили свої публікації такі вчені, як Бакуменко В., Білик Р., Буркинський Б., Гайдученко С., Дегтяр О., Жовнірчик Я., Калашникова К., Коротич О., Лайко О., Набока Л., Полторак А., Траньович Ю., Тигов О., Уманець Т., Цапик Т., Чубарь О., Шаталова Л. та інші [1; 12; 14; 15; 16; 17; 18; 19; 20].

Однак чимало питань стосовно визначення теоретико-методологічних засад державної політики економічного розвитку територіальних громад залишаються недостатньо дослідженими.

Цілі дослідження. Метою статті є визначення теоретико-методологічних засад державної політики економічного розвитку територіальних громад.

Виклад основного матеріалу. В умовах децентралізації, запровадженого в країні воєнного стану, а в подальшому і в умовах післявоєнного відновлення України нагальною є потреба у формуванні єдиного теоретико-методологічного підходу до формування та реалізації державної політики економічного розвитку територіальних громад.

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» відповідно до Конституції України дає наступне визначення територіальної громади – жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр [9].

Згідно з Законом України «Про засади державної регіональної політики», територіальна громада характеризується сукупністю спільних соціальних, просторових, екологічних, економічних, безпекових та інших особливостей [7].

Відповідно до прикінцевих положень Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (стаття 6), територіальна громада села, селища, міста є первинним суб'єктом місцевого самоврядування, основним носієм його функцій і повноважень [6].

Цапик Т. вважає, що територіальна громада – це не тільки адміністративно-територіальна одиниця, а й локальний ринок, «квазікорпорація» та соціум [16].

Полторак А. розглядає територіальну громаду як суб'єкт соціально-економічного розвитку, об'єднаний спільною територією, інтересами та потребами [14].

Вищезазначені визначення наукової категорії «територіальна громада» не є вичерпними і потребують уточнення і поглиблення змісту з урахуванням необхідності забезпечення спільних інтересів громади шляхом стійкого її розвитку у відповідних напрямках: економічному, соціальному, екологічному, інституційному, культурно-духовному, гуманітарному, безпековому тощо.

Тому вважаємо, що враховуючи необхідність розширення змісту цієї категорії через призму забезпечення сталого розвитку та комплексності інтересів, можна сформулювати таке узагальнене визначення поняття територіальної громади – це інтегрована спільнота жителів, які постійно проживають у межах визначеної адміністративно-територіальної одиниці або добровільно об'єдналися навколо єдиного адміністративного центру, є первинним суб'єктом місцевого самоврядування та виступають носієм права й спроможності забезпечувати реалізацію спільних інтересів і повноважень, спрямованих на збалансований та стійкий розвиток території в економічній, соціальній, екологічній, інституційній, культурно-духовній, гуманітарній, безпековій та інших сферах.

Предметом цього дослідження є розвиток території саме в економічній сфері, адже економічний розвиток територіальних громад у

всіх його проявах, напрямках забезпечення та складових є важливою науковою категорією сучасної науки і практики. Тобто сутність і зміст наукової категорії «економічний розвиток територіальних громад» потребує проведення наукових розвідок та відповідного його уточнення.

Для формування та реалізації відповідної державної політики економічного розвитку територіальних громад з'ясуємо сутність наукових дефініцій «розвиток», «економічний розвиток», «регіональний розвиток».

Аналіз наукових публікацій з цього питання показав, що сьогодні не існує єдиного методологічного підходу щодо розуміння цих понять.

Так, на думку професора Латиніна М., розвиток – це якісна зміна структури функціонування економіки [11].

У відповідності з положеннями Закону України «Про засади державної регіональної політики», регіональний розвиток – це процес соціальних, економічних, екологічних, гуманітарних та інших позитивних змін у регіонах [7].

Полторак А. розуміє сутність економічного розвитку територіальних громад як комплекс соціально-економічних процесів, що забезпечують зростання економічного потенціалу громади, підвищення якості життя населення та її спроможності через ефективне управління ресурсами, задоволення місцевих потреб і реалізацію спеціалізованих програм розвитку з урахуванням специфіки кожної громади [14].

Жовнірчик Я. та Тигов О. розглядають розвиток територіальних громад як комплексний процес місцевого економічного розвитку, що включає створення нових робочих місць, підвищення зайнятості, залучення інвестицій, збільшення доходів місцевих бюджетів, покращення інфраструктури та якості життя населення [20].

Цапик Т. розглядає економічний розвиток територіальної громади як складову соціально-економічного розвитку, що має бути забезпечений через ефективне управління, використання інтегрованих методологічних підходів і активізацію самостійних можливостей громади як суб'єкта економічної діяльності, що визначає зміст державної політики щодо підтримки та стимулювання її розвитку [16].

Буркинський Б., Уманець Т., Лайко О., Шаталова Л. замість економічного розвитку територіальних громад розглядають їх економічну самодостатність, як здатність громад забезпечувати сталий розвиток, саморозвиток і самовідтворення свого потенціалу. При цьому вони підкреслюють, що прагнення до економічної самодостатності територіальних громад – це стратегічна задача для України в умовах післявоєнного відновлення та децентралізації влади [18].

Гайдученко С., Калашникова К., Набока Л., Коротич О., Дегтяр О. вважають, що важливою складовою розвитку територіальних громад, місцевого економічного розвитку і підприємницької активності, особливо в умовах війни та післявоєнного відновлення є соціальний капітал. Науковці акцентують увагу на тому, що розвиток соціального капіталу є важливою умовою економічного зростання громад, оскільки він визначає: рівень довіри між мешканцями та місцевою владою, активність громадської участі, здатність місцевих спільнот ефективно використовувати ресурси для сталого розвитку [19].

Попри наукову цінність зазначених теоретико-методологічних підходів, їх спільною рисою є переважна орієнтація на економічний або фінансовий вимір розвитку без достатнього врахування інституційної, управлінської та системної складових.

На наш погляд, «економічний розвиток» – це процес переходу певного суб'єкта від існуючого стану до кращого (досконалішого) порівняно з попереднім. Саме тому, вважаємо, що державну політику економічного розвитку територіальних громад доцільно розглядати як вплив держави, спрямований на створення умов для переходу суб'єктів цього ринку від існуючого стану функціонування до кращого порівняно з попереднім.

Саме тому враховуючи існуючі теоретико-методологічні підходи та власне бачення пропонуємо авторське визначення наукової категорії «економічний розвиток територіальних громад» як інституційно зумовлений, стратегічно керований і соціально орієнтований процес якісних структурних змін, що забезпечує зростання та ефективне використання економічного потенціалу громади, підвищення її фінансової спроможності, конкурентоспроможності й інституційної стійкості, підвищення рівня і якості життя населення та здатності до самовідтворення й саморозвитку на засадах сталості, партнерства й активізації соціального капіталу.

Формування та реалізація дієвої і результативної державної політики економічного розвитку територіальних громад потребує чіткого теоретико-методологічного визначення таких понятійних категорій як «державна політика».

Так, наприклад, Конституція України прямо не містить дефініції «державна політика», однак закріплює: визначення та здійснення внутрішньої і зовнішньої політики як повноваження Верховної Ради України (ст. 85); забезпечення реалізації державної політики як функцію Кабінету Міністрів України (ст. 116) [10].

В той же час, Закон України «Про Кабінет Міністрів України» закріплює, що Кабінет Міністрів: забезпечує проведення державної політики у відповідних сферах; розробляє та здійснює загальнодержавні програми [8].

У низці інших законів містяться дефініції державної політики в конкретній сфері.

Наприклад, відповідно до положень Закону України «Про засади державної регіональної політики», державна регіональна політика – це система цілей, заходів, засобів та узгоджених дій центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб для забезпечення високого рівня якості життя людей на всій території України з урахуванням природних, історичних, екологічних, економічних, географічних, демографічних та інших особливостей регіонів, їх етнічної і культурної самобутності [7].

А згідно зі статтею 2 цього ж Закону України «Про засади державної регіональної політики», метою державної регіональної політики є створення умов для динамічного, збалансованого розвитку України та її регіонів, забезпечення їх соціальної та економічної єдності, підвищення рівня життя населення, створення безпечних умов, додержання гарантованих державою соціальних стандартів для кожного громадянина незалежно від його місця проживання [7].

Тобто в цих нормативно-правових актах державна політика розглядається як: система цілей; комплекс заходів; узгоджена діяльність органів влади; інструмент досягнення стратегічних результатів.

У зарубіжній науці державна політика найчастіше трактується як системно організована діяльність органів державної влади щодо визначення стратегічних цілей суспільного розвитку та забезпечення їх реалізації за допомогою правових, організаційних, економічних і адміністративних інструментів.

Зокрема, канадський політолог Пал Л. визначає державну політику як «напрямок дії або утримання від неї, обрані державними органами для розв'язання певної чи сукупності взаємно пов'язаних проблем» [13].

А англійські науковці Гогвуд Б. та Ган Л. вважають, що державну політику необхідно відрізнити від щоденних рішень, які приймають державні органи [3].

Отже, у зарубіжній науці державна політика розглядається як: цілеспрямована діяльність органів державної влади; система управлінських рішень; механізм реалізації суспільно значущих цілей;

інструмент регулювання суспільних відносин.

Загалом поняття «державна політика» є неоднозначним і теоретично дискусійним і в українській науці.

Так, Бакуменко В. обґрунтовує державну політику, як напрям «діяльності держави щодо визначення та досягнення соціально значущих цілей розвитку суспільства чи його окремих сфер» [1].

Ромат Є., аналізуючи сутність та зміст державної політики, виділяє її найголовніші сутнісні характеристики, а саме: державна політика є однією з підсистем системи державного управління; цілеспрямованість державної політики на вирішення конкретних проблем; державна політика реалізується через механізм державної влади; діяльність суб'єктів політики реалізується через конкретні дії або бездіяльність; об'єктом державної політики є суспільне життя в цілому або окрема сфера [15].

В свою чергу, Немець Л., Яковлева Ю.К., Полевич І.О. сформулювали таке визначення державної політики – це є перетворення політичних цілей у державні програми і практичні дії з досягнення відповідних результатів, а реалізація державної політики – це планомірний процес використання органами державної влади та інститутами громадянського суспільства наявних в їх розпорядженні ресурсів для досягнення поставлених цілей [12].

Ковбасюк Ю., Ващенко К., Сурмін Ю. та інші в публікації «Державна політика» визначають це поняття, як «сукупність ціннісних цілей, державно-управлінських заходів, рішень і дій, порядок реалізації державно-політичних рішень (поставлених державною владою цілей) і системи державного управління розвитком країни» [4].

А Бельська Т. вважає, що державна політика – це сукупність намірів, державно-управлінських рішень, інструментів їх впровадження та моніторингу виконання, що реалізуються за участі основних суб'єктів (органів влади, представників бізнесу, інститутів громадянського суспільства) [2].

На думку Ребкало В. та Тертички В., дослідження державної політики – це аналіз розвитку, управління, впровадження й оцінювання політичних ініціатив, рішень і дій, процес обґрунтованого навчання або вдосконалення на підставі врахування і вивчення помилок та недоліків. А дослідження державної політики зосереджене на повсякденному політичному житті та його змісті з удосконаленням цілей [5].

Отже, аналізуючи вищенаведені теоретико-методологічні підходи українських науковців до визначення цієї категорії, можна узагальнити, що державна політика – це інституційно оформлена, цілеспрямована та

системно організована діяльність органів державної влади щодо визначення стратегічних пріоритетів суспільного розвитку та реалізації комплексу взаємоузгоджених управлінських рішень і заходів, спрямованих на досягнення публічно значущих цілей.

Вищезазначені теоретико-методологічні підходи до визначення наукової категорії «державна політика» є важливою передумовою опрацювання змістовної характеристики дефініції «державна політика економічного розвитку територіальних громад».

Так, наприклад, Гайдученко С., Калашникова К., Набока Л., Коротич О., Дегтяр О. хоча й не наводять прямого формулювання терміну державна політика економічного розвитку територіальних громад, однак опосередковано розуміють її як комплекс заходів, що сприяють розвитку соціального капіталу, що, у свою чергу, підсилює економічний розвиток місцевих громад через підвищення їх внутрішнього потенціалу, довіри та взаємодії [19].

А науковці Буркинський Б., Уманець Т., Лайко О., Шаталова Л. важливою складовою державної політики економічного розвитку територіальних громад вважають забезпечення їх економічної самодостатності шляхом оцінювання і мобілізації ресурсів, підтримки місцевої економічної активності та інтеграції стратегічного управління [18].

На думку науковців Чубарь О., Траньович Ю., Білик Р. державна політика економічного розвитку територіальних громад є частиною загальної структурної економічної політики, яка: інтегрує державні цілі й локальні потреби; передбачає сукупність механізмів і інструментів для економічного розвитку громад; реалізується на рівні громад як невід'ємна складова політики держави та регіону [17].

Цапик Т., хоча й не формулює поняття «державна політика економічного розвитку територіальних громад», як окремої чіткої дефініції, однак розкриває його сутність через контекст управління розвитком громади й підходів до цього процесу, підкреслюючи, що управління розвитком територіальної громади розглядається як важливий напрям сучасного публічного управління і пов'язане з забезпеченням стійкого і гармонійного розвитку громади за допомогою відповідних методологічних підходів [16].

Науковці Жовнірчик Я. та Тигов О. поняття державна політика економічного розвитку територіальних громад подають не як окрему дефініцію, а розкривають її зміст через аналіз механізмів забезпечення сталого розвитку та спроможності громад у системі публічного управління. Підкреслюється, що державна політика у сфері економічного розвитку

громад реалізується через механізми публічного управління та місцевого самоврядування, де громади не можуть покладатися лише на рішення «згори», а повинні самостійно планувати і реалізовувати розвиток, спираючись на державні рамки і підтримку. Стратегічне планування та місцеві інструменти реалізації є ключовими елементами такої політики [20].

Полторак А. не наводить конкретного визначення поняття «державної політики економічного розвитку територіальних громад», але досить чітко окреслює зміст цього поняття через визначення сутності розвитку територіальних громад і механізмів його організації як цілеспрямований комплекс взаємопов'язаних заходів, стандартів і програм, що формують умови для сталого економічного розвитку громад, враховують їхні локальні особливості для забезпечення економічної спроможності, якісних публічних послуг і підвищення якості життя мешканців [14].

На основі узагальнення цих теоретико-методологічних підходів та класичних концепцій визначення сутності та змісту наукової категорії «державна політика» пропонується авторське визначення дефініції «державна політика економічного розвитку територіальних громад» – це цілеспрямована та системно організована діяльність органів державної влади, яка відображає регуляторний вплив держави на розвиток територіальних громад через відповідні механізми її формування та реалізації, і спрямована на створення умов для стійкого економічного розвитку місцевих громад через інтеграцію державних стратегічних цілей і локальних потреб, мобілізацію та ефективне використання ресурсів, підтримку економічної самодостатності, розвиток соціального капіталу, зміцнення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування, стимулювання підприємницької активності та реалізацію спеціалізованих програм розвитку з урахуванням специфіки кожної громади.

Отже, на основі проведених досліджень можна укласти, що наукове супроводження економічного розвитку територіальних громад потребує чіткого теоретико-методологічного визначення категорії «державна політика економічного розвитку територіальних громад», як необхідної передумови формування та реалізація дієвої та результативної державної політики у зазначеній сфері. Тільки в такому випадку відкриваються додаткові можливості, як у науковців, так і у практиків та державних службовців щодо забезпечення подальшого стійкого розвитку територіальних громад України, які є невід'ємною складовою соціально-економічного розвитку країни.

Висновки. Таким чином, на основі проведених досліджень можна укласти, що тільки при забезпеченні реалізації на державному, регіональному та місцевому рівнях вищезазначених теоретико-методологічних підходів до формування та реалізації державної політики економічного розвитку територіальних громад, можливо вирішити існуючі проблеми та суперечності у зазначеній сфері. Окрім того, в сучасних умовах питання удосконалення теоретико-методологічних підходів до державної політики економічного розвитку територіальних громад є необхідною передумовою забезпечення стійкого регіонального розвитку України та необхідного рівня національної безпеки в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови держави.

Список використаних джерел:

1. Бакуменко В.Д. Розвиток теорії та методології державного управління : Наукове видання // Збірка вибраних наукових праць у 2 ч. Ч.1. К. : АМУ, 2015. 320 с.
2. Бельська Т.В. Суспільні цінності як фактор впливу на державну політику в умовах сучасних цивілізаційних викликів / Публічне урядування. 2016. № 3. С. 30-39.
3. Гогвуд Б. Аналіз політики для реального світу / Б. Гогвуд, Л. Ган; пер. А. Олійник. К. : Основи, 2004. 396 с.
4. Державна політика / ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін [та ін.]. К. : НАДУ, 2014. 448 с.
5. Державна політика : аналіз та механізм її впровадження в Україні: навч. посіб. / кол. авт.; за аг. ред. В. А. Ребкала, В. В. Тертички. К. : Вид-во УАДУ, 2000. 232 с.
6. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (дата звернення: 14.02.2026).
7. Закон України «Про засади державної регіональної політики». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (дата звернення: 21.02.2026).
8. Закон України «Про Кабінет Міністрів України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text> (дата звернення: 14.03.2026).
9. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». №280/97-ВР. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/28097-vr-57> (дата звернення: 12.03.2026).
10. Конституція України. Редакція від 01.01.2020 р. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>. (дата звернення: 01.04.2026).

11. Латинін М.А. Аграрний сектор економіки України: механізм державного регулювання: монографія. Х.: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр». 2006. 320 с.
12. Нємець Л.М., Яковлева Ю.К., Полевич І.О. Муніципальне управління. Навч. посібник. Харків, 2013. 74 с.
13. Пал Л.А. Аналіз державної політики (пер. з англ. І. Дзюби). К. : Основи, 1999. 422 с.
14. Полторак А.С. Організація соціально-економічного розвитку територіальних громад Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics», №33 (2020), С. 88-98. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V33\(2022\)-12](https://doi.org/10.31521/modecon.V33(2022)-12)
15. Ромат Є.В. Трансформація моделі державного управління рекламною діяльністю у перехідних умовах: монографія. К.: Вид-во УАДУ, 2001. 380 с.
16. Цапик Т. Управління розвитком територіальної громади: проблема вибору методологічного підходу. Вісник Економіки, (3), 2024. С. 60–72. DOI: <https://doi.org/10.35774/>.
17. Чубарь О. Г., Траньович Ю. П., Білик Р. Р. Організаційно-економічні засади структурної економічної політики: рівень держави, регіону, громади. Науковий вісник Ужгородського університету, (1), 2025. С. 73–86. DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2025.1\(65\).73-86](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2025.1(65).73-86)
18. Burkynskyi B., Umanets T., Laiko O., Shatalova L. Resource provision for the economic self-sufficiency of territorial communities: theoretical and methodological aspects. Science and Innovation, 21(2), 2025. PP. 40–53. DOI: <https://scinn-eng.org.ua/ojs/index.php/ni/article/view/719#:~:text=DOI%3A%20https%3A//doi.org/10.15407/scine21.02.040>
19. Haiduchenko S., Kalashnikova K., Naboka, L., Korotych O., Diegtiar O. Peculiarities of the development of social capital of territorial communities in modern Ukraine. Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Economics", 11(4), 2024. PP. 40–51. DOI: 10.52566/msu-econ4.2024.40
20. Zhovnirchik Y., Tyhov O. Mechanisms for ensuring sustainable development of regions Ukraine and strengthening the capacity of territorial communities in this process. Public Administration and Regional Development, (23), 2024. PP. 266–288. DOI: <https://doi.org/10.34132/pard2024.23.14>

References:

1. Bakumenko, V. D. (2015). *Rozvytok teorii ta metodolohii derzhavnoho upravlinnia* [Development of the theory and methodology of public administration] (Vol. 1, pp. 1–320). Kyiv: AMU.
2. Bielska, T. V. (2016). Suspilni tsinnosti yak faktor vplyvu na derzhavnu polityku v umovakh suchasnykh tsyvilizatsiinykh vyklykiv [Social values as a factor influencing public policy in the context of modern civilizational challenges]. *Publichne uriaduvannia*, (3), 30–39.
3. Hogwood, B., & Gunn, L. (2004). *Analiz polityky dlia realnoho svitu* [Policy analysis for the real world] (A. Oliinyk, Trans.) (pp. 1–396). Kyiv: Osnovy.
4. Kovbasiuk, Y. V., Vashchenko, K. O., & Surmin, Y. P. (Eds.). (2014). *Derzhavna polityka* [Public policy] (pp. 1–448). Kyiv: NADU.
5. Rebkalo, V. A., & Tertychka, V. V. (Eds.). (2000). *Derzhavna polityka: analiz ta mekhanizm yii vprovadzhennia v Ukraini* [Public policy: Analysis and implementation mechanisms in Ukraine] (pp. 1–232). Kyiv: UADU.
6. Verkhovna Rada of Ukraine. (n.d.). *On voluntary amalgamation of territorial communities*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>
7. Verkhovna Rada of Ukraine. (n.d.). *On the principles of state regional policy*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
8. Verkhovna Rada of Ukraine. (n.d.). *On the Cabinet of Ministers of Ukraine*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>
9. Verkhovna Rada of Ukraine. (1997). *On local self-government in Ukraine* (No. 280/97-VR). <https://www.president.gov.ua/documents/28097-vr-57>
10. Verkhovna Rada of Ukraine. (2020). *Constitution of Ukraine*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
11. Latynin, M. A. (2006). *Ahrarnyi sektor ekonomiky Ukrainy: mekhanizm derzhavnoho rehuliuвання* [Agrarian sector of Ukraine's economy: Mechanism of state regulation] (pp. 1–320). Kharkiv: Mahistr.
12. Niemets, L. M., Yakovlieva, Y. K., & Polevych, I. O. (2013). *Munitsypalne upravlinnia* [Municipal management] (pp. 1–74). Kharkiv.
13. Pal, L. A. (1999). *Analiz derzhavnoi polityky* [Public policy analysis] (I. Dziuba, Trans.) (pp. 1–422). Kyiv: Osnovy.
14. Poltorak, A. S. (2020). Orhanizatsiia sotsialno-ekonomichnoho rozvytku terytorialnykh hromad [Organization of socio-economic development of territorial communities]. *Modern Economics*, (33), 88–98. [https://doi.org/10.31521/modecon.V33\(2022\)-12](https://doi.org/10.31521/modecon.V33(2022)-12)

15. Romat, Y. V. (2001). *Transformatsiia modeli derzhavnoho upravlinnia reklamnoi diialnistiu u perekhidnykh umovakh* [Transformation of the model of public administration of advertising activity in transitional conditions] (pp. 1–380). Kyiv: UADU.

16. Tsapyk, T. (2024). Upravlinnia rozvytkom terytorialnoi hromady: problema vyboru metodolohichnoho pidkhodu [Management of territorial community development: The problem of choosing a methodological approach]. *Visnyk ekonomiky*, (3), 60–72. <https://doi.org/10.35774/>

17. Chubar, O. H., Tranovych, Y. P., & Bilyk, R. R. (2025). Orhanizatsiino-ekonomichni zasady strukturnoi ekonomichnoi polityky: riven derzhavy, rehionu, hromady [Organizational and economic principles of structural economic policy: State, regional and community levels]. *Scientific Bulletin of Uzhorod University*, (1), 73–86. [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2025.1\(65\).73-86](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2025.1(65).73-86)

18. Burkynskyi, B., Umanets, T., Laiko, O., & Shatalova, L. (2025). Resource provision for the economic self-sufficiency of territorial communities: Theoretical and methodological aspects. *Science and Innovation*, 21(2), 40–53. <https://doi.org/10.15407/scine21.02.040>

19. Haiduchenko, S., Kalashnikova, K., Naboka, L., Korotych, O., & Diegtiar, O. (2024). Peculiarities of the development of social capital of territorial communities in modern Ukraine. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series Economics*, 11(4), 40–51. <https://doi.org/10.52566/msu-econ4.2024.40>

20. Zhovnirchik, Y., & Tyhov, O. (2024). Mechanisms for ensuring sustainable development of regions of Ukraine and strengthening the capacity of territorial communities in this process. *Public Administration and Regional Development*, (23), 266–288. <https://doi.org/10.34132/pard2024.23.14>

Фінансування. Дослідження виконано без залучення зовнішнього фінансування.

Використання ШІ. Штучний інтелект не використовувався. Автор несе повну відповідальність за зміст статті.

Подяки. Подяки відсутні.

Отримано: 31.03.2026

Прийнято: 25.05.2026

Опубліковано: 22.06.2026